

Avdelningen för säkerhet och beredskap
Maj Sölvesdotter
Tfn 018-611 61 99
E-post maj.solvesdotter@regionupsala.se

Finansdepartementet

Svar på remiss om Statskontorets rapport Förbättrad kontroll och uppföljning av privata utförare i kommuner och regioner

Sammanfattning

Sammanfattningsvis ställer sig Region Uppsala positiv till Statskontorets förslag och slutsatser. Region Uppsala lämnar nedan några kommentarer kring Statskontorets förslag.

Region Uppsala instämmer i Statskontorets slutsatser att det inte räcker att ändra i kommunallagen för att få till stånd en tillräckligt effektiv kontroll och uppföljning av privata utförare. Kommunernas och regionernas egna insatser kombinerat med vissa statliga åtgärder är avgörande för en god kontroll och uppföljning.

De ändringar i kommunallagen som Statskontoret föreslår gäller ett avgränsat område inom ramen för styrelsens uppsikt och skyldighet att rapportera till fullmäktige. Region Uppsala vill i detta sammanhang framföra att regionen i detta avseende redan idag fullgör denna skyldighet och har en återrapportering i enlighet med Statskontorets förslag till författningsändringar. Av den anledningen har Region Uppsala inget att invända mot förslagen, utan anser att förslagen kan bidra till att precisera och förtydliga styrelsens ansvar för kontroll och uppföljning av privata utförare i samtliga kommuner och regioner i syfte att motverka välfärdsbrott.

Kommunallagen bör tydliggöras med avseende på styrelsens ansvar för uppsikt

Statskontoret anser att kommunallagen bör tydliggöras med avseende på styrelsens (i Region Uppsalas fall detsamma som regionstyrelsen) uppsiktsplikt enligt 6 kap. 1 § kommunallagen och att lagen även bör inbegripa kontroll och uppföljning av kommunala verksamheter som genom avtal har lämnats över till privata utförare. Statskontoret bedömer att kommunallagen i stort är tillräckligt tydlig när det gäller

ansvarsfördelningen mellan fullmäktige, styrelse och nämnder, men när det gäller styrelsen bedömer Statskontoret att det finns utrymme för att förtydliga styrelsens uppsikt. Styrelsen är den aktör som i och med sin uppsikt har förutsättningar för att ha en samlad bild av nämndernas och styrelsernas arbete och kan därmed bidra till att området prioriteras högre av nämnderna och styrelserna.

Region Uppsala har sedan några år tillbaka fastlagda rutiner och processer för kontroll och uppföljning av privata utförare. Regionfullmäktige har beslutat om ett program för uppföljning av privata utförare och egen regi som konkurrerar på samma villkor. Programmet tydliggör mål för uppföljningsarbetet och krav på återrapportering till fullmäktige från styrelser/nämnder. Det första steget i återrapporteringen utgör därför en återrapportering till respektive styrelse och nämnd om vilken uppföljning och kontroll som genomförts inom styrelsens/nämndens ansvarområden. Inom hälso- och sjukvården återrapporteras uppföljning och vidtagna åtgärder till sjukhusstyrelsen och vårdstyrelsen, avseende kollektivtrafik återrapporteras detsamma till trafik- och samhällsutvecklingsnämnden och när det gäller lokalvård och vaktmästeri, patientkost samt tvätt och leverans av textilier återrapporteras detta till fastighets- och servicenämnden. Därefter sammanställs styrelsernas/nämndernas återrapporteringar till regionstyrelsen för en gemensam bedömning av uppföljningarna. Regionstyrelsen bereder sedan samlat ett ärende till regionfullmäktige kring regionens kontroll och uppföljning av privata utförare.

Kommunallagen bör reglera att styrelsen ska rapportera sin uppsikt till fullmäktige

Statskontoret föreslår en ny paragraf i 10 kap. kommunallagen av vilken det framgår att styrelsen årligen till fullmäktige ska rapportera om sitt arbete och resultat kopplat till sin uppsikt av kommunens eller regionens uppföljning och kontroll av privata utförare. Statskontoret anser att styrelsens rapporteringsskyldighet till fullmäktige behöver utökas för att säkerställa att kommuner och regioner genomför konkreta åtgärder för kontroll och uppföljning av privata utförare.

Styrelsen har goda förutsättningar att förmedla ett helhetsperspektiv av verksamheten till fullmäktige. Fullmäktige kan därmed få en överblick av hur den verksamhet som har överlåtits till privata utförare kontrolleras och följs upp, samt information om vad som kommit fram i kontrollen och uppföljningen. Detta syftar bland annat till att underlätta för fullmäktige att besluta om strategisk inriktning för kommunens eller regionens verksamhet.

Region Uppsala, som redovisats ovan, arbetar redan i dagsläget utifrån de tilltänkta förslagen och tillstyrker därför förslaget till en ny paragraf i 10 kap. kommunallagen.

Regeringen bör överväga att utreda behovet av kompletterande statlig granskning

Statskontoret föreslår att regeringen bör överväga att utreda om staten behöver komplettera granskningen av den kommunala och regionala verksamheten i syfte att motverka välfärdsbrottslighet. Statskontoret anser att det finns skäl som talar för att den granskning som sker av kommuner och regioners kontroll av privata utförare behöver kompletteras med mer oberoende granskning. Sådan granskning kan avse en mer oberoende kommunal revision, men också mer statlig granskning av hur kommunerna arbetar för att kontrollera privata utförare och förhindra välfärdsbrottslighet. Regeringen bör därför överväga att utreda om staten behöver komplettera granskningen av den kommunala och regionala verksamheten i syfte att motverka välfärdsbrottslighet. Syftet med en sådan utredning är att säkerställa att det samlade systemet fungerar och att det finns en ändamålsenlig och effektiv kontroll som motverkar välfärdsbrott.

Region Uppsala har inga invändningar till förslaget som sådant, men vill framhålla vikten av att eventuell framtida statlig granskning inom välfärdsbrottsområdet inte medför ytterligare administrativa kostnader för regionen, utan att statlig granskning i så fall skulle kunna komplettera kommuners och regioners uppföljning som redan sker idag och huvudsakligen bidra till relevant återkoppling och lärande över kommun- och regiongränser.

Regeringen bör utreda hinder för kommuner och regioner att anmäla välfärdsbrott

Statskontoret föreslår att regeringen närmare bör utreda vad som hindrar tjänstepersoner i kommuner och regioner att anmäla välfärdsbrott och ta fram åtgärder för att minska trösklarna för att anmäla. För att öka kommuners och regioners möjlighet och vilja att anmäla välfärdsbrott behövs enligt Statskontoret ytterligare kunskapsunderlag om vad som hindrar kommuner och regioner att anmäla brott och framför allt vad som är lösningen på problemet. Statskontoret bedömer att olika insatser såsom att öka kompetensen om välfärdsbrott kan medföra att antalet anmälningar ökar och att det behövs mer kunskap för att säkert veta vilka åtgärder som är de mest effektiva för att öka anmälningarna.

Region Uppsala ställer sig positiva till att det vidare utreds vilka eventuella hinder som kan finnas i kommuner och regioner att anmäla välfärdsbrott och att även ta fram förslag på åtgärder för att öka anmälningsbenägenheten. Åtgärder som kan bli aktuella bör även kunna innefatta förslag på hur olika lagstiftningar kan behöva ändras eller kompletteras för att kommuner och regioner, men även statliga myndigheter, på ett tydligare och enklare sätt kan dela viktig information sinsemellan.

Lagstöd för informationsdelning behövs därför för att ta bort sekretesshinder mellan kommuner, regioner och statliga myndigheter, vilket i dagsläget innebär en betydande begränsning i arbetet mot välfärdsbrott. Region Uppsala ser ett behov av en översyn av lagstiftningen som möjliggör säker och effektiv informationsdelning, särskilt i samverkan med Skatteverket, Försäkringskassan, Polisen, Ekobrottsmyndigheten och den nya Utbetalningsmyndigheten, men även mellan kommuner och regioner.

Ett annat område som skulle kunna förbättra möjligheterna att anmäla och därmed stoppa välfärdsbrottsligheten, oavsett på vilken nivå i samhället den utförs, är stöd för utveckling av digitala kontrollverktyg. För att kunna upptäcka systematiska avvikelser och välfärdsbrott behövs bättre digitala verktyg och automatiserade riskanalyser. Här kan statliga myndigheter vara behjälpliga och ta initiativ till att utveckla nationella system som kan användas av alla kommuner och regioner.

Region Uppsala anser också att det behövs en tydligare vägledning om användning av Utbetalningsmyndighetens riskindikatorer och att det klargörs hur regioner och kommuner ska använda informationen från Utbetalningsmyndigheten och vilka krav som ställs på egenkontroller respektive anmälningar.

För Region Uppsala

Helena Proos
Regionstyrelsens ordförande

Johan von Knorring
Regiondirektör